

6.

BÖLÜM

PERFORMANS BİLGİLERİ

6. BÖLÜM - PERFORMANS BİLGİLERİ

Performans bilgisi kamu hizmetlerinin çıktı ve sonuçlarına yönelik sistematik olarak toplanan ve kullanılan mali olmayan veri ve bilgilerdir. Performans bilgisi; bütçe kararlarını desteklemek ve hesap verebilirliği sağlamak üzere program ve alt programlarla ilişkili olarak üretilir, bütçeleme süreçlerinde değerlendirilir ve raporlanır. Bu çerçevede performans bilgisi;

- Kaynak tahsisinde ve planlamada bir girdi olarak kullanılır. Bu kapsamda idarenin; politika veya programlarını, işlemlerini, ürün ve hizmetlerine olan talebi etkilemesi muhtemel koşullara hazırlanmasına yardımcı olur. Göstergelerin kullanımı, bu koşulların önceden bilinmesini sağlayarak idarelere, gerekli uyumlaştırmaları yapabilmeleri için zaman kazandırır.
- Problemlerin çözümüne veya düzeltici faaliyetlerin olumlu ya da olumsuz etkilerinin neler olabileceğine dair emarelerin görülmesini sağlar.
- Çalışanlara, diğer paydaşlara ve genel olarak kamuoyuna ürün ve hizmetlerin miktarına, kalitesine, maliyetine ve vaktinde sunulup sunulmadığına ilişkin dönemsel olarak geri bildirim sağlar.
- Tüm bu faydalarına ilave olarak karar alıcılar arasında sonuçlara yönelik ortak bir dil oluşturur.

Güvenilir ve faydalı performans bilgisinin üretilmesi ve sunulmasında; ilgili mevzuatta, politika veya planlarda belirlenen hükümet önceliklerinin esas alınması ve izlenebilmesi öne çıkan bir faktördür. Ayrıca üretilecek ve raporlanacak verinin, uluslararası kuruluşlar tarafından belirlenen performans ölçütleri de kullanılarak oluşturulan, çeşitli alanlarda (tarım, sanayi, ticaret vb.) yayımlanmış ulusal istatistiki verilerle uyumlu olması beklenir.

Programlar, ödeneklerin tahsis edilmesi ve yönetilmesi, ödenek ve harcamaların planlanması ve kontrolünde bir araç olarak kullanılır. Bu nedenle kamu kaynağının kullanımına ilişkin performans bilgisinin odağında program sınıflandırmasının yer alması öngörülmüştür. Bu kapsamda performans bilgisi, program ve alt programlarla ilişkili olarak belirlenir.

Program ile alt program performans bilgisi, yürütülen program, alt program ve faaliyetler ile neyin başarmak istendiğini açıklar. Bu kapsamda performans esaslı bütçe uygulamasının geliştirilmesi amacıyla üst politika belgelerinin, stratejik planların ve performans programlarının bütçelerle bağının etkin bir şekilde kurulmasının aracı olarak kullanılır.

Program bütçe çalışmaları kapsamında, merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin program sınıflandırması ile program ve alt program performans bilgileri Başkanlığımız ve ilgili idarelerle iş birliği yapılarak belirlenmiştir. Program düzeyindeki performans bilgisine TBMM'ye sunulan merkezi yönetim bütçe kanun teklifine eklenecek belgelerde (Bütçe Gerekeçesi), alt program düzeyindeki performans bilgisine ise idare bütçe tekliflerinde ve performans programlarında yer verilir.

Program performans bilgisi temel olarak programın amacı ve programın anahtar

göstergelerinden; alt program performans bilgisi ise alt program hedefleri ve performans göstergelerinden oluşmaktadır.

6.1. Program Performans Bilgisi

Program performans bilgisi; program kapsamında sunulan kamu hizmetlerine yönelik çıktı ve sonuç odaklı amaçların ve anahtar göstergelerin belirlenmesi, bunlara ilişkin anlamlı ve güvenilir bilgilerin düzenli olarak elde edilmesi ve raporlanması amacıyla üretilir. Bu kapsamda program performans bilgisi, karar alıcılara programların çıktı ve sonuçlarına ilişkin bilgi sağlamalı, programın önemi ve önceliğini vurgulamalıdır.

Program performans bilgisinin oluşturulmasında; kalkınma planı, orta vadeli program, Cumhurbaşkanlığı yıllık programı gibi üst politika belgeleri ile stratejik planlarda yer alan politika öncelikleri, amaç ve hedefler ile göstergeler temel girdiler olarak kullanılır.

Bütçe Gerekçesine eklenecek program performans bilgisi bölümünde her bir program itibarıyla;

- Programın adı,
- Programı yürüten idare(ler),
- Program koordinasyonundan sorumlu idare,
- Programın amacı,
- Anahtar göstergeler,

yer alır. Bu bölüm, programların yürütülmesi sonucu ulaşılmak istenen amaçlar ile bu amaçlara ulaşılma düzeyinin izlenmesi ve değerlendirilmesine katkı sağlayan anahtar göstergeleri göstermesi nedeniyle TBMM'ye sunulan bütçeyi destekleyici bilgileri içermekte olduğundan bütçe gerekçesinde yer alır. Böylece merkezi yönetim kapsamındaki idarelerin program performans bilgilerinin bir arada görülebilmesi sağlanmaktadır.

Program performans bilgisi Cumhurbaşkanlığı makamından alınan Olur ile belirlenen program koordinasyonundan sorumlu olan idare ve/veya programı yürüten idareler tarafından programbutce.sbb.gov.tr sistemine girilen verilerin Başkanlığımızca değerlendirilmesinin ardından oluşturulur.

Ortak programlarda, program amacıyla ilgili program performans bilgisinin planlanması, izlenmesi ve raporlanmasına ilişkin sürecin etkin bir şekilde yürütülebilmesi için ilgili idarelerin üst düzey personelinin katılımıyla kurul veya komisyonlar oluşturulması mümkündür. Söz konusu kurul veya komisyonlara alt programların yürütülmesinden sorumlu idarelerin personelinin de katılımı sağlanır.

Program performans bilgisine ilişkin bilgi ve veri girişleri ilgili idareler tarafından tamamlandıktan sonra, program performans bilgisine ilişkin aşağıda şekline yer verilen rapor programbutce.sbb.gov.tr üzerinden Program Bütçe Hazırlık modülü altında Performans Bilgileri-Program Performans bölümünden program koordinasyonundan sorumlu idare tarafından düzenlenir ve bütçe teklifiyle birlikte Başkanlığımıza sunulur.

Program performans bilgisinin içeriğine ve içerikte yer alan unsurlara ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

PROGRAM PERFORMANS BİLGİSİ

Bütçe Yılı:

Program Adı:

Programı Yürüten İdare/İdareler:

Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare:

Programın Amacı:

Anahtar Göstergeler

Anahtar Gösterge	Ölçü Birimi	2026 Planlanan	2026 YS Gerç. Tahmini	2027 Hedef	2028 Hedef	2029 Hedef
1- ...						

Göstergeye İlişkin Açıklama:

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

Anahtar Gösterge	Ölçü Birimi	2026 Planlanan	2026 YS Gerç. Tahmini	2027 Hedef	2028 Hedef	2029 Hedef
1- ...						

Göstergeye İlişkin Açıklama:

Hesaplama Yöntemi:

Verinin Kaynağı:

Sorumlu İdare:

“Programı Yürüten İdare(ler)” kısmında, program kapsamında yer alan alt programların yürütülmesinden sorumlu idarelere yer verilmesi gerekmekte olup bu idareler Cumhurbaşkanlığı makamından alınan Olur ile belirlenir.

Bir programın tek bir idare tarafından yürütüldüğü durumlarda programı yürüten idare, aynı zamanda programın koordinasyonundan sorumlu idare olmaktadır. Ortak programlarda ise programı yürüten her idare, program koordinasyonundan sorumlu

idareye karşı kendi görev alanı itibarıyla yürüttüğü faaliyetlerin koordine edilmesinden sorumludur.

“Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare” kısmında ise, Cumhurbaşkanlığı makamından alınan Olur ile belirlenen ilgili programların koordinasyonundan sorumlu idarelere yer verilir. Söz konusu idareler programbutce.sbb.gov.tr sisteminde tanımlanmıştır.

Ortak programlarda program koordinasyonundan sorumlu idare; programın amacı doğrultusunda anahtar göstergelerin verilerinin zamanında ve güvenilir şekilde üretilmesi, izlenmesi ve hedef değerlerine ulaşılması konusunda koordinasyonun sağlanmasından, programı yürüten idarelerin görev alanları çerçevesinde alt program hedeflerinin gerçekleştirilmesine yönelik sorumluluklarının belirlenmesinden ve program kapsamındaki hizmetlerin yürütülmesi sürecinde bu idareler arasında koordinasyonun sağlanmasından sorumludur.

Program performans bilgisi bölümünün son kısmında, program kapsamında yürütülen alt programlar itibarıyla ödenek ve harcama verileri, sistemde yer alan ve programı yürüten idareler tarafından sisteme girilen veriler üzerinden oluşturulur.

Program performans bilgisi kapsamında yer alan program amacı ve anahtar göstergelere ve ilgili veri girişlerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

6.1.1. Program Amacı

Programın amacı, toplumsal beklenti ve ihtiyaçları karşılamak üzere üst politika belgelerinde belirlenen hedef ve öncelikler esas alınarak ulaşılmak istenen sonuçlardır. Program amacı, hükümet açısından öncelikli olan politika hedeflerini göstermektedir. Bu bölümde, programın bir bütün olarak hangi amaçla oluşturulduğu ifade edilmektedir. Programın amacı belirlenirken aşağıdaki esaslara uyulur:

- Üst politika belgeleri, kamusal öncelikler ile idarenin veya idarelerin yapmakla yükümlü olduğu görev ve hizmetler dikkate alınır.
- Toplumsal beklentilere yönelik ulaşılmak istenen sonuçları içerir.
- Kısa ve kapsayıcı şekilde oluşturulur.
- Her program için tek bir amaç belirlenir.
- Program amacı istisnai durumlar dışında yıldan yıla değiştirilmez.

Program amacı, programı yürüten idareler ile Başkanlığımızca iş birliği halinde belirlenir. Program performans bilgisinin bir parçası olarak bütçe gerekçesinde yer alacak program amacı her program için bir tane olmak üzere programbutce.sbb.gov.tr sisteminde tanımlanmıştır.

Program amacının, gerek ortak programlar gerekse idarelere özgü programlar açısından hükümet düzeyinde ulaşılmak istenen sonuçları ifade etmesi ve genel olarak uzun vadeli olması nedeniyle, program amacındaki ilerlemenin tek başına anahtar göstergelerle veya programı yürüten idarelerin performansı ile değerlendirilmesine imkân bulunmamaktadır. Bu nedenle programların etkili bir şekilde yönetilmesinin sağlanması, program amacındaki ilerlemenin tespiti, dışsal faktörlerin etkisinin analiz

edilmesi ve programın başarısı için alınması gereken tedbirlerin belirlenmesi amacıyla program sonuçlarına ilişkin sistematik değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi önem arz etmektedir.

6.1.2. Anahtar Göstergeler

Anahtar göstergeler, program kapsamında yer alan hizmetlerdeki ilerlemeyi ölçen, ulusal veya uluslararası düzeyde veri üretilmesini sağlayan temel performans göstergeleridir. Bu göstergelerin uluslararası düzeyde karşılaştırmalara imkân verir nitelikte olması beklenir.

Bu göstergeler yoluyla ölçülmek istenen program hizmetlerindeki ilerleme; ekonomik, sosyal ve çevresel faktörlerin yanı sıra kamuoyu tarafından önemli görülen diğer alanları içerecek şekilde çok yönlü olarak ele alınmalıdır. Dolayısıyla belirlenecek anahtar göstergeler programdaki ilerleme açısından öncelikli görülen hususlara ilişkin kapsamlı bilgi sunmalı ve az sayıda olmalıdır. Örneğin, okullaşma oranı, enerji yoğunluğu, ortalama sağlıklı yaşam süresi, bitkisel ve hayvansal ürünlerde üretim artış oranı, erozyonla kaybolan toprak miktarı, toplam orman varlığı, karbondioksit emisyon yoğunluğu, istihdam oranı, ihracatın ithalatı karşılama oranı gibi göstergeler anahtar gösterge olarak kabul edilebilir.

Anahtar göstergeler genel olarak idarelerin başarısının ölçülmesi amacıyla değil hükümetin program kapsamındaki önceliklerinin tespit ve takip edilmesi amacıyla kullanılır. Ortak programlarda, idarelerin performansı büyük ölçüde alt program hedef ve göstergeleri yoluyla değerlendirilir.

Anahtar göstergeler belirlenirken dikkate alınması gereken temel ilkeler şunlardır:

- Program amacıyla ilişkili ve kapsayıcı olmalıdır.
- Büyük ölçüde sonuç odaklı belirlenmelidir.
- TÜİK ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşlarınca üretilen, programla ilişkili gösterge niteliğinde olabilecek istatistiklerden azami ölçüde yararlanılmalıdır.
- Uluslararası kıyaslamalara imkân vermek üzere uluslararası alanda kullanılan göstergelere (OECD, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi kuruluşlar tarafından kullanılan göstergeler gibi) mümkün olduğunca yer verilmelidir.
- Her programla ilgili en az bir anahtar gösterge belirlenmeli ancak anahtar gösterge sayısı mümkün olduğunca az olmalıdır.
- Ölçülebilir ve anlaşılır olmalıdır.
- Gösterge verileri geçmiş yıllar itibarıyla mevcut ve erişilebilir olmalıdır.
- Program performans bilgisi bütçe gerekçesinde yer alacağından göstergenin hedeflenen değeri her mali yıl ve sonraki iki yıl için güncellenmelidir.
- Verilerin hangi idare, kurum, kuruluş veya sistem tarafından üretildiğine ilişkin kaynak belirtilmesi zorunludur. Kaynak gösterilemeyen verileri içeren göstergeler kullanılmamalıdır.

Anahtar göstergeler, programı yürüten idareler ile Başkanlığımızca iş birliği halinde

belirlenir. Bu kapsamda her bir program için belirlenen anahtar göstergeler ile göstergelere ilişkin ölçü birimleri programbutce.sbb.gov.tr sisteminde tanımlanmıştır.

Program Performans Bilgisi bölümünde görüleceği üzere anahtar göstergelerin gerçekleşme ve hedeflenen değerleri belirtilmeli; göstergeye ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kaynağı ve sorumlu idare bilgilerine yer verilmelidir. Anahtar göstergelerin hedeflenen değerleri bütçe teklif tavanları esas alınarak belirlenmelidir. Bu kapsamda;

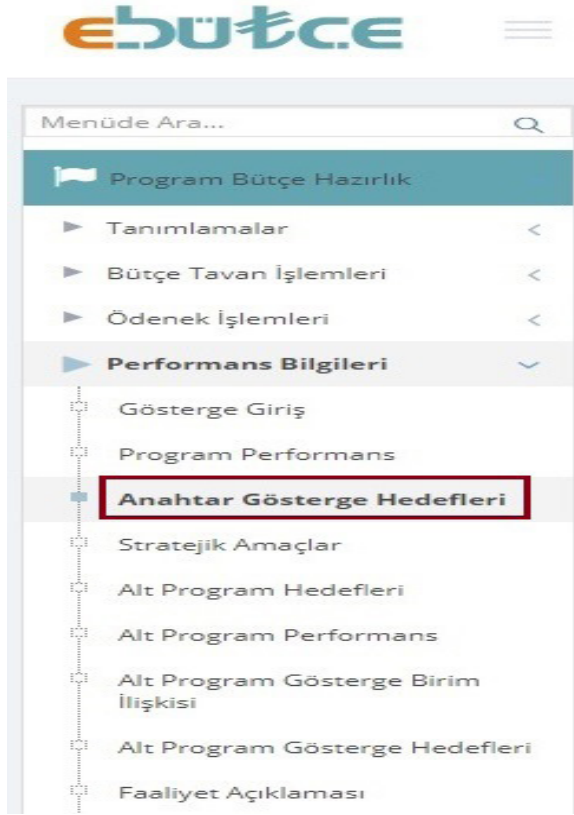
- Göstergeye ilişkin açıklamalar kısmında; gösterge ile neyin ölçülmek istendiği, göstergenin kapsamı, varsa hedef kitlesi, sağlayacağı faydalar ile gösterge verilerinin temin edilme ve raporlanma sıklığıyla ilgili özellik arz eden koşullar,
- Hesaplama yöntemi kısmında; gösterge değerinin belirlenmesinde hangi unsurların nasıl kullanıldığı, ölçümde kullanılan değişkenlerin neyi ifade ettiği,
- Verinin kaynağı kısmında; gösterge değerinin hesaplanmasında kullanılacak verilerin nereden ve nasıl, hangi idare, kurum, kuruluş veya birimden temin edileceği, açık ve anlaşılır bir şekilde, özet cümlelerle ifade edilir.

Sorumlu idare bölümünde ise anahtar göstergelerin gerçekleşme ve hedeflenen değerleri ile göstergeye ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kaynağına ilişkin programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişlerini yapan kurumun adı yer alır. Bu kapsamdaki sorumlu idareler, programı yürüten idareler ile Başkanlığımız tarafından iş birliği halinde belirlenerek tanımlanır.

Tek bir idare tarafından yürütülen programlarda; program koordinasyonundan sorumlu idare ile programı yürüten idare aynı olacağından, anahtar göstergelere ilişkin veri girişleri sisteme programı yürüten idareler tarafından yapılır. Ortak programlarda ise söz konusu hususlara ilişkin veri girişleri, Başkanlığımız ve programı yürüten idarelerin iş birliğiyle belirlenen ve programbutce.sbb.gov.tr sisteminde sorumlu idare kısmında tanımlanan idare tarafından yapılır.

Diğer taraftan ortak programlarda program koordinasyonundan sorumlu idare, programın amacı doğrultusunda anahtar göstergelerin izlenmesi ve hedef değerlerine ulaşılması konusunda koordinasyonun sağlanmasından sorumludur. Ortak programı yürüten idarelerden anahtar göstergelerin izlenmesi ve raporlanmasından sorumlu olanların her biri, kendi görev alanları itibarıyla anahtar gösterge veri girişlerinin zamanında ve doğru yapılmasından ortak programın koordinasyonundan sorumlu idareye karşı sorumludur.

Gerek tek bir idare tarafından yürütülen programlarda gerekse ortak programlarda, programbutce.sbb.gov.tr sisteminde anahtar gösterge hedeflerine ilişkin veri girişlerinin yapılması ile verilerin izlenmesi ve raporlanması süreçlerinin idare düzeyinde koordinasyonundan strateji geliştirme birimleri sorumludur.

Anahtar gösterge gerçekleştirme ve hedeflenen değerleri ile göstergeye ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kaynağına ilişkin veri girişleri ve açıklamalar programbutce.sbb.gov.tr üzerinden

Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri →

Anahtar Gösterge Hedefleri

sekmesi kullanılarak anahtar göstergenin izlenmesinden ve raporlanmasından sorumlu idare tarafından yapılır.

Program performans bilgisinde her bir anahtar göstergenin;

- Son gerçekleştirme değeri ve yılı,
- Cari yıl için planlanan değeri ve yılsonu gerçekleştirme tahmini,
- Gelecek üç yıla ilişkin hedeflenen değerlerine ilişkin veriler

yer alır. Söz konusu veri girişlerinin yapılacağı ekrana aşağıda yer verilmektedir.

Listele Kaydet Aşama Kopyala									
Program		Kurum		Son Gerçekleşme		Geçen Yıl		Gerçekleşme	
Gösterge	Ölçü Birimi	Yılı	Değeri	Planlanan	Tahmini	Hedef	Tahmin-1	Tahmin-2	
SÜRDÜRÜLEBİLİR ÇEVRE VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ (3)									
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI (3)									
Atık su arıtma hizmeti verilen belediye nüfusunun toplam belediye nüfusuna oranı	Yüzde	2018	87,00	89,00	89,00	91,00	94,00	97,00	
Katı atık düzenli depolama hizmeti verilen belediye nüfusu oranı	Yüzde	2018	75,00	80,00	80,00	82,00	85,00	88,00	
Türkiye'nin kişi başına sera gazı emisyonu miktarı	Ton	2019	674,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	
ŞEHİRCİLİK VE RISK ODAKLI BÜTÜNLEŞİK AFET YÖNETİMİ (3)									
AFET VE ACİL DURUM YÖNETİMİ BAŞKANLIĞI (1)									
Afet riski yönetim endeksi	Sayı	2019	5,00	0,00	0,00	5,00	5,00	5,00	
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI (2)									
Riskli alan sayısı (bağımsız birim)	Adet	2018	597.000,00	620.000,00	620.000,00	645.000,00	670.000,00	695.000,00	
Riskli yapı sayısı (bağımsız birim)	Adet	2018	556.000,00	590.000,00	590.000,00	595.000,00	605.000,00	615.000,00	

■ Detay

Yayınlama Sıklığı Yıllık

Kaynak TEİAŞ, EİGM

Hesaplama Yöntemi Elektrik enerjisi santralleri kurulu güç verileri toplanacaktır.

Açıklama Arz güvenliği bağlamında gerekli olan yedek kapasiteleri de içerecek şekilde, ekonomik büyüme beklentileri göz önüne alınarak, ihtiyaç duyulacak elektrik enerjisi talebinin karşılanma amacı doğrultusunda, elektrik kurulu gücünün takibi yapılacaktır.

Kapat
Kaydet

programbutce.sbb.gov.tr sisteminde belirlenen anahtar göstergeler kapsamında güvenilir ve doğru bilginin temin edilmesi ile raporlanması açısından; “İdare Teklifi” aşamasında bu göstergelerin açıklamaları, hesaplama yöntemi ve veri kaynaklarının belirtilmesinde “Anahtar Gösterge Hedefleri” kısmında her bir gösterge satırında yer alan “Detay” sekmesi yoluyla bu ekran kullanılır.

Yukarıda yer verilen açıklamalar doğrultusunda, birden fazla kurum tarafından yürütülen ortak programlarda anahtar gösterge veri girişlerinin hangi idare tarafından yapılacağına ilişkin bazı örneklerle aşağıda yer verilmektedir.

Örnek 1: Ortak programlara ait birden fazla anahtar gösterge bulunması ve bu göstergelere ilişkin verilerin elde edilmesinden birden fazla idarenin sorumlu olması durumunda anahtar göstergelere ilişkin veri girişinin hangi idare tarafından yapılacağı konusu.

Program	Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Tarım ve Orman Bakanlığı
Programı Yürüten İdareler	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
	Orman Genel Müdürlüğü
	Hazine ve Maliye Bakanlığı
	Tarım ve Orman Bakanlığı
	Ulaştırma ve Altyapı Bakanlığı
Anahtar Gösterge 1	Ağaçlandırma Yapılan Alan
Anahtar Gösterge 2	Toplam Orman Varlığı
Anahtar Gösterge 3	Korunan Alan Sayısı

Yukarıda yer alan “Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi” programında üç adet anahtar gösterge bulunmaktadır. Bu göstergelerin ilk ikisine ilişkin veri girişlerinin Orman Genel Müdürlüğüne, üçüncü göstergeye ilişkin veri girişlerinin ise Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılacağı, Başkanlığımız ile programı yürüten idarelerin iş birliğiyle belirlenmiş olup programbutce.sbb.gov.tr sistemine tanımlanmıştır.

Bu durumda Orman Genel Müdürlüğü programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri

girişi yapmaktan sorumlu olduğu anahtar göstergelere ilişkin işlemlerin zamanında ve doğru yapılmasından Tarım ve Orman Bakanlığına karşı sorumludur. Tarım ve Orman Bakanlığı **“Ormanların ve Doğanın Korunması ile Sürdürülebilir Yönetimi”** programının koordinasyonundan sorumlu idare olarak, Orman Genel Müdürlüğü tarafından yapılan **“Ağaçlandırma yapılan alan”** ve **“Toplam orman varlığı”** anahtar göstergelerinin veri girişlerinin Rehberde uygun olarak ve zamanında yapılmasına yönelik sürecin koordine edilmesinden sorumludur.

Örnek 2: Ortak programa ait tek bir anahtar göstergeye ilişkin verilerin elde edilmesinden birden fazla kurumun sorumlu olması durumunda anahtar göstergeye ilişkin veri girişinin hangi idare tarafından yapılacağı

Program	Kırsal Kalkınma
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Tarım ve Orman Bakanlığı
Programı Yürüten İdareler	Orman Genel Müdürlüğü
	Hazine ve Maliye Bakanlığı
	Tarım ve Orman Bakanlığı
Anahtar Gösterge 1	Kırsal kalkınma destekleriyle sağlanan istihdam

“Kırsal Kalkınma” programında bir adet anahtar gösterge bulunmakta ve bu anahtar göstergeye ilişkin veriler Tarım ve Orman Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğünce temin edilmektedir. Anahtar göstergeye ilişkin verilerin nihai hali Orman Genel Müdürlüğünden alınan veriler kullanılarak Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından oluşturulacağından, veri girişi yapılmasından sorumlu idare olarak programbutce.sbb.gov.tr sistemine söz konusu Bakanlık tanımlanmıştır. Bu durumda, anahtar göstergelere ilişkin ihtiyaç duyulan bilgiler Orman Genel Müdürlüğünden alınacak ve Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından takip edilen bilgilerle konsolide edilerek programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişi Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından yapılacaktır.

Anahtar göstergelerin aynı zamanda alt program göstergesi olarak kullanılabileceği durumlar da bulunabilmektedir. Bu gibi durumlarda aynı gösterge için birden fazla veri girişi yapılmasını engellemek amacıyla alt program göstergesi olarak da kullanılacak anahtar göstergelere ilişkin programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişinin alt programı yürüten idare tarafından yapılması gerekmektedir.

Örnek 3: Anahtar göstergenin aynı zamanda alt program performans göstergesi olarak kullanılması

Program	Tabii Kaynaklar
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
Programı Yürüten İdareler	Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü
	Maden Tetkik ve Arama Genel Müdürlüğü
	Türkiye Enerji, Nükleer ve Maden Araştırma Kurumu
Anahtar Gösterge 1	Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı
Anahtar Gösterge 2	Yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı

Örnek 3'ten de görüleceği üzere program koordinasyonundan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının sorumlu olduğu "Tabii Kaynaklar" programının "Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı" ve "Yerli kaynaklardan üretilen elektrik enerjisi miktarı" olmak üzere iki tane anahtar göstergesi bulunmaktadır. "Madencilik katma değerinin GSYH'ye oranı" anahtar göstergesinin izlenmesinden ve raporlanmasından Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü sorumludur. Söz konusu gösterge aynı zamanda Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nün "Tabii Kaynak Aramaları, İşletme İzinleri ve Denetimi" alt programının göstergesi olarak takip edilmektedir. Göstergenin izlenmesinden ve raporlanmasından sorumlu olan Maden ve Petrol İşleri Genel Müdürlüğü'nce gösterge için programbutce.sbb.gov.tr sisteminde veri girişi yapılır ve gösterge aynı zamanda anahtar gösterge olarak kullanılır.

Anahtar göstergeler, programın amacının izlenmesi ve değerlendirilmesi için gerekli olmakla birlikte tek başına programın başarı veya başarısızlığına ilişkin bilgi vermemektedir. Anahtar göstergeler, niteliği itibarıyla dışsal faktörlerden etkilenebilir durumdadır. Bu nedenle söz konusu etkilerin tespit edilmesi, program kapsamında sunulan hizmet ve faaliyetlerin ulaşılmak istenen çıktı ve sonuçlara katkısının analiz edilmesi amacıyla periyodik program değerlendirme sürecinin yürütülmesi gerekmektedir.

6.1.3. Yükseköğretim Programı Program Performans Bilgisi

Yükseköğretim kurumlarının yürüttükleri eğitim ve araştırma faaliyetleri ile topluma yönelik sundukları ürün ve hizmetler çeşitlilik gösterebilmekle birlikte nihai amaçları ve hedef kitlesi açısından benzer özelliktedir. Ortak amaçlara yönelik benzer nitelikte hizmet sunmaları nedeniyle, yükseköğretim kurumları tarafından birlikte yürütülmek üzere ortak program ve alt programlar oluşturulmuştur. Bununla birlikte Gençlik ve Spor Bakanlığınca yükseköğretim öğrencilerine yönelik sunulan yurt, burs, kredi gibi hizmetlerin amacı itibarıyla "Yükseköğretim" programına katkı sağlaması söz konusu olduğundan anılan Bakanlıkça yürütülen bu hizmetler de "Yükseköğretim" programı kapsamında yer alacak olup ayrı alt programlarda izlenecektir.

Bu kapsamda "Yükseköğretim" programı performans bilgisi de tüm yükseköğretim kurumları ile ilişkili olarak aşağıda yer alan esaslar çerçevesinde hazırlanır:

- Program performans bilgisi bölümünde yer alacak program amacı ve anahtar göstergeleri Başkanlığımız, YÖK, Gençlik ve Spor Bakanlığı iş birliğiyle belirlenmiştir.
- Belirlenen program performans bilgisi, program koordinasyonundan sorumlu idare olması nedeniyle YÖK tarafından idare bütçe teklifiyle birlikte Başkanlığımıza sunulur.
- Programın anahtar göstergelerine ilişkin gerçekleşme ve hedeflenen değerlerin belirlenmesinden ve programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişlerinin yapılmasından, ilgisine göre yükseköğretim kurumlarıyla iş birliği halinde YÖK sorumludur.
- Yükseköğretim programına ilişkin anahtar gösterge açıklamalarının, hesaplama yönteminin ve verinin kaynağı bilgilerinin tüm yükseköğretim kurumlarını kapsayıcı şekilde YÖK tarafından programbutce.sbb.gov.tr sistemine girilmesi gerekmektedir.
- Bu kapsamda anahtar göstergelere ilişkin yükseköğretim kurumları tarafından programbutce.sbb.gov.tr sistemine herhangi bir veri girişi yapılmayacaktır.
- Yükseköğretim programına ilişkin anahtar gösterge verilerin temin edilmesi ve gerçekleşme sonuçlarının izlenmesi ve değerlendirilmesinden YÖK sorumlu olup bu amaçla gerekli yapı ve araçları oluşturur ve yükseköğretim kurumları arasında koordinasyonu sağlar.

Bu çerçevede bütçe gerekçesinin bir parçası olan program performans bilgisinde yer alacak "Yükseköğretim" programına ilişkin program amacı ve anahtar göstergeler programbutce.sbb.gov.tr sisteminde;

Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri

bölümünde tanımlanmıştır.

Diğer taraftan, programı yürüten idareler arasında yükseköğretim kurumlarının da yer aldığı "Araştırma, Geliştirme ve Yenilik", "Tedavi Edici Sağlık" ile "Hayat Boyu Öğrenme" programlarına ilişkin performans bilgisi, koordinasyondan sorumlu idareler olarak belirlenen TÜBİTAK, Sağlık Bakanlığı ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından hazırlanır ve sunulur. Bu programların anahtar gösterge verilerinin temini konusunda YÖK ile iş birliği yapılır.

Yükseköğretim Kurumlarının Katkı Sağladığı Programların Anahtar Gösterge Verilerinin Temini

Program	Anahtar Gösterge	Koordinasyondan Sorumlu İdare	Verileri Temin Eden İdare
Araştırma, Geliştirme ve Yenilik	Türkiye kaynaklı bilimsel yayın sayısı	TÜBİTAK	Yükseköğretim kurumları ile iş birliği halinde YÖK
Hayat Boyu Öğrenme	Hayat boyu öğrenmeye katılım oranı	Milli Eğitim Bakanlığı	Milli Eğitim Bakanlığı
Tedavi Edici Sağlık	100.000 kişiye düşen toplam hekim sayısı	Sağlık Bakanlığı	Yükseköğretim kurumları ile iş birliği halinde YÖK

Örneğin, Araştırma, Geliştirme ve Yenilik programının “Türkiye kaynaklı bilimsel yayın sayısı” anahtar göstergesine ilişkin gerçekleşme ve hedeflenen değerler ile diğer bilgilerin oluşturulmasında; yükseköğretim kurumları tarafından yapılan bilimsel yayınlar açısından YÖK gerekli koordinasyonu sağlayarak verileri temin eder ve anahtar gösterge verilerinin oluşturulması için koordinasyondan sorumlu idare olan TÜBİTAK’a iletir.

Yine Tedavi Edici Sağlık programının “100.000 kişiye düşen toplam hekim sayısı” anahtar göstergesinin verilerinin oluşturulmasında yükseköğretim kurumları tarafından sunulan sağlık hizmetleri açısından YÖK koordinasyonu sağlayarak verileri temin eder ve anahtar gösterge verilerinin oluşturulması için koordinasyondan sorumlu idare olan Sağlık Bakanlığına iletir.

6.2. Alt Program Performans Bilgisi

Performans bilgisi, karar alma süreçlerini desteklemek ve hesap verebilirliği sağlamak üzere üretilen, bütçeleme süreçlerinde sistematik olarak kullanılan, programın çıktı-sonuçlarına ilişkin veri ve bilgilerdir. Bu doğrultuda oluşturulan alt program performans bilgisi, alt program hedefleri ile performans göstergelerini içerir.

Başkanlığımız ve kamu idarelerinin iş birliğiyle, üst politika belgeleri, idarelerin stratejik planları ve performans programlarından da yararlanılarak merkezi yönetim kapsamındaki kamu idarelerinin alt program hedefleri ve performans göstergeleri ile göstergelere ilişkin ölçü birimleri oluşturulmuş ve idareler itibarıyla programbutce.sbb.gov.tr üzerinden Program Bütçe Hazırlık-Performans Bilgileri modülünde tanımlanmıştır. Söz konusu alt program hedeflerinin ve performans göstergelerinin ilgili mevzuat ve bu Rehberde belirlenen usul ve esaslar çerçevesinde idarelerin bütçe tekliflerinde (Form 1: İdare Bütçe Teklif Gerekçesi) ve yıllık performans programlarında yer alması sağlanır.

Alt program performans bilgisi sunumunda genel olarak her bir alt program itibarıyla;

- İlgili olduğu programın adı,
- Alt program adı,
- Alt programa ilişkin açıklayıcı bilgiler,
- Alt program hedefi,
- Performans göstergeleri,
- Alt program kapsamında yürütülecek faaliyetlerin ödenek ve harcama verileri,
- Faaliyet açıklamaları

bilgilerine yer verilir. Söz konusu bilgiler, alt programların yürütülmesi sonucu ulaşılmak istenen hedefler ile bu hedeflere ulaşılma düzeyinin izlenmesi ve değerlendirilmesine katkı sağlayan performans göstergelerini ve alt programlar kapsamındaki faaliyetlere tahsis edilen kaynakları göstermesi nedeniyle idare bütçesini destekleyici bilgileri içermekte olup idare performans programında yer alır.

Alt program performans bilgisine idare performans programlarında yer verilmesinde Rehberin 7. bölümünde ayrıntısına yer verilen süreç takip edilir. programbutce.sbb.gov.tr sisteminde alt program performans bilgisine ilişkin veri girişleri tamamlandıktan sonra sistem üzerinden “**Bütçe Hazırlık Raporları**” modülünde “**Performans Programı ve Faaliyet Raporu Tabloları**” bölümü kullanılarak performans programı hazırlama sürecinde kullanılacak tablo ve formlar sorumlu idareler tarafından düzenlenebilir.

İdare bütçe tekliflerinde yer alacak “Form 1: İdare Bütçe Teklif Gerekçesi” programbutce.sbb.gov.tr sisteminde alt program performans bilgisine ilişkin veri girişleri tamamlandıktan sonra sistem üzerinden “Bütçe Hazırlık Raporları” modülünde “Cumhurbaşkanı Teklifi Aşaması Raporları” bölümü kullanılarak üretilebilir. Form 1’e ilişkin açıklamalara “5.6.1. İdarelerce İlave Veri Girişi Yapılacak Formlar” başlığı altında yer verilmektedir.

Veri girişlerinin yapılması ile verilerin izlenmesi ve raporlanması süreçlerinin idare düzeyinde koordinasyonundan strateji geliştirme birimleri sorumludur.

Alt program hedefleri ve performans göstergelerine ilişkin açıklamalara aşağıda yer verilmektedir.

6.2.1. Alt Program Hedefleri

Alt program hedefleri, programın amacı ile uyumlu olmak üzere alt program ile ulaşılması öngörülen çıktı ve sonuçların nitelik ve nicelik olarak ifadesidir. Alt program ve faaliyetler, program ile ilgili olarak hedef kitleye sunulacak ürün ve hizmetlerden oluşmaktadır. Bu sebeple alt program ve faaliyetlerin, programın amacına katkı sağlayacak şekilde planlanması, yönlendirilmesi ve gerçekleştirilmesi esastır. Bu katkının izlenebilir ve değerlendirilebilir olması için de program kapsamındaki alt program ve faaliyetlerin mutlaka program amacına hizmet edecek nitelikte olması ve alt programlara özgü hedeflerin belirlenmesi gerekmektedir.

Alt program hedefleri oluşturulurken dikkate alınması gereken temel ilkeler ise şu şekildedir:

- Neyin başarılmak istendiği açık bir şekilde ortaya konulmalıdır.
- Başarı ve ilerlemeyi ölçebilecek şekilde tanımlanmalıdır.
- Üst politika belgeleri ile stratejik plan ve performans programlarında yer alan amaç, hedef ve öncelikler dikkate alınarak belirlenmelidir. Bununla birlikte bu Rehberde belirtilen yaklaşıma uygun olması halinde stratejik amaçlar veya hedefler de alt program hedefi olarak belirlenebilir.
- Program kapsamında sunulan faaliyetler ile hedef kitle esas alınarak çıktı ve sonuç odaklı belirlenmelidir.
- Program amacına ulaşılmasını desteklemelidir.
- Mevcut kaynaklar dâhilinde ulaşılabilir ve gerçekçi olmalıdır.
- Her bir alt program için tek bir hedef belirlenmesi esas olmakla birlikte alt programın niteliğine göre birden fazla alt program hedefi belirlenebilir.
- Bir program kapsamında yer verilen tüm alt programlar için hedef belirlenir;

alt programın geniş kapsamlı belirlendiği, tek bir hedef yoluyla izlenmesi ve değerlendirilmesinin mümkün olmadığı hallerde bir alt program için birden fazla hedef belirlenebilir.

Ortak programlarda ise alt program hedefleri her bir idarenin görev ve sorumlulukları itibarıyla programın amacına yapılacak katkıları gösterecek şekilde belirlenir.

Genel kuraldan farklı olarak, ortak programlarda birden çok idare tarafından yürütülen ortak alt programlar da bulunabilmektedir. Bu durumda her bir idarenin görev ve sorumlulukları itibarıyla programın amacına yapılacak katkıları gösterecek şekilde ayrı alt program hedefleri belirlenmelidir. Örneğin “Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi” programı altında yer alan “Yerel Yönetimlerin Hizmet Kalitesinin Artırılması” alt programı Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yürütülmektedir. Bu kapsamda Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı “Yerel yönetimlerin hizmet kalitesi ve hesap verilebilirliğinin geliştirilmesi” alt program hedefini, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı ise “Sokak ve caddelerin aydınlatılması faaliyetine katkı sağlanması” alt program hedefini belirlemiştir.

Örnek 4: Ortak programlar kapsamında ortak alt programa ait farklı alt program hedeflerinin olması

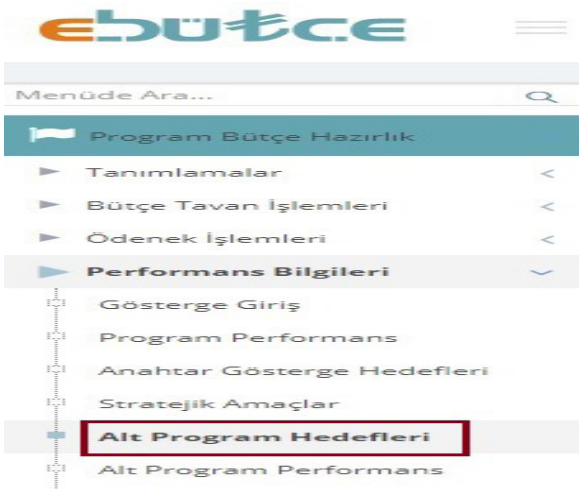
Program	Yerel Yönetimlerin Güçlendirilmesi
Program Koordinasyonundan Sorumlu İdare	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
Programı Yürüten İdareler	Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı
	Hazine ve Maliye Bakanlığı
	İçişleri Bakanlığı
	Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı
	Strateji ve Bütçe Başkanlığı

Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı

Alt Program	Yerel yönetimlerin hizmet kalitesinin artırılması
Alt Program Hedefi	Yerel yönetimlerin hizmet kapasitesi ve hesap verebilirliğinin geliştirilmesi

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

Alt Program	Yerel yönetimlerin hizmet kalitesinin artırılması
Alt Program Hedefi	Sokak ve caddelerin aydınlatılması faaliyetlerine katkı sağlanması

Alt program hedefleri Başkanlığımız ve alt programın yürütülmesinden sorumlu idarelerin iş birliğiyle oluşturularak programbutce.sbb.gov.tr üzerinden **Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri → Alt Program Hedefleri** sekmesinde tanımlanmıştır.

Alt program hedeflerine yönelik bazı örneklere aşağıda yer verilmektedir.

Örnek: Tek bir alt program hedefinin olması

Program	Turizmin Geliştirilmesi
Sorumlu İdare	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Alt Program	Turizmde Tanıtım ve Markalaşma
Alt Program Hedefi	Turizm sektöründe rekabet gücü ve marka değerinin artırılması

Örnek: Birden fazla alt program hedefinin olması

Program	Bilgi ve İletişim
Sorumlu İdare	Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu
Alt Program	Elektronik Haberleşme, Bilgi Teknolojileri ve Posta Alanına İlişkin Düzenleme ve Denetim
Alt Program Hedefi	1- Haberleşme altyapısı ve hizmet alanında teknolojik gelişimin, bu gelişimi destekleyecek yeni yatırımların yapılması ile birlikte ekonomik ve kaliteli hizmet sunumlarının artırılmasının sağlanması 2- Çocukların ve gençlerin internet üzerindeki bilgi kirliliğinden ve zararlı içeriklerden korunmalarının sağlanması 3- Bilgi teknolojileri üzerinden sağlanan her türlü hizmet, işlem ve veri ile bunların sunumunda yer alan sistemlerin güvenliğinin sağlanması

Örnek: Ortak programlar kapsamında farklı alt programlar ve alt program hedeflerinin olması

Program	Sanat ve Kültür Ekonomisi
Koordinasyondan Sorumlu İdare	Kültür ve Turizm Bakanlığı
Programı Yürüten Diğer İdareler	Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü, Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

Kültür ve Turizm Bakanlığı

Alt Program	Sanatın Desteklenmesi, Sahnelenmesi ve Kültür Ekonomisinin Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	Sanatın ve kültürün korunması ve yaygınlaştırılması sağlanarak toplumda sanat anlayışının geliştirilmesi

Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü

Alt Program	Devlet Tiyatrolarının Geliştirilmesi
Alt Program Hedefi	Toplumsal bilgi, görüş ve estetik değerlerini yükselten, toplumsal ve milli değerleri yansıtan, kültürel ihtiyacı karşılayacak eserler sahnelenerek Türk tiyatrosunun ulusal ve uluslararası alanda etkinliğinin artırılması

Devlet Opera ve Balesi Genel Müdürlüğü

Alt Program	Opera, Bale ve Çok Sesli Müzik Sanatlarının Sahnelenmesi
Alt Program Hedefi	Opera, bale ve çok sesli müzik sanatlarının yurtça sevilen, dünyaca kabul gören seviyeye taşınması

6.2.2. Performans Göstergeleri

Genel olarak performans göstergesi; kamu hizmetlerindeki ilerlemeyi ölçmek, performansı değerlendirmek veya hizmetlerle ilgili değişimleri yansıtmak için kullanılan nitel ve nicel ölçütlerdir.

Bu Rehberde söz konusu göstergeler; programlara yönelik anahtar göstergeler ile alt program hedeflerine yönelik performans göstergeleri olarak iki şekilde ele alınmaktadır. Bu göstergeler nicel ölçütler kullanılarak izlenir.

Program kapsamında sunulan hizmetlerin etkinliğinin anlaşılması için sonuç odaklı sürecin bir bütün olarak izlenmesi gerekli olduğundan, program sınıflandırmasının farklı düzeylerinde, farklı göstergelerin kullanılmasına ihtiyaç duyulmuştur. Bu doğrultuda alt program düzeyinde programla ilişkili olan ve daha özellikli hizmetlere yönelik performans göstergeleri belirlenmekte olup alt program hedeflerine yönelik bu göstergeler, anahtar göstergeleri destekleyici nitelikte olmalıdır.

Buna göre performans göstergeleri, alt programın etkinliği ve etkililiğine ilişkin bilgi sağlayan, alt program hedeflerine ulaşma seviyesini ölçmeye ve izlemeye yönelik araçlardır. Göstergeler, alt program hedeflerindeki ilerlemeyi sayı, sıklık, yüzde, oran gibi ölçütler kullanılarak nicel olarak ölçer, izleme ve değerlendirmeye temel oluşturur. Bu sebeple göstergelere ilişkin belirli bir zaman diliminde ulaşılması öngörülen gösterge değerlerinin tespit edilmesi gerekir.

Girdi, çıktı ve sonuç göstergeleri kamu hizmetlerinin performansının ölçülmesinde en yaygın olarak kullanılan göstergelerdir. Bu göstergeler, kaynak kullanımı ve bu doğrultuda elde edilen sonuçlar hakkında yararlanıcıları bilgilendirmek amacıyla mali ve mali olmayan bilgi arasında ilişki kurar. Bu kapsamda performans göstergeleri, idarelerin sunduğu hizmetler yoluyla ulaşmak istenen çıktı ve sonuçları bütüncül bir şekilde ölçmeye ve değerlendirmeye imkân sağlayacak sayı ve çeşitlilikte belirlenmelidir.

Diğer taraftan göstergeler, bütçelerin kamuoyunu toplumsal duyarlılığı yüksek konularda yeterli düzeyde bilgilendirebilmesi bakımından da önemlidir. Kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanması da toplumsal duyarlılığın yüksek olduğu hususlardan biridir. Bu açıdan kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasında etkinliğin artırılması için kamu hizmetleri sunulurken kadın ve erkeklerin ihtiyaç ve öncelikleri göz önünde tutulmalıdır. Sunulan kamu hizmetlerinin kadın ve erkekleri nasıl etkilediğinin tespit edilmesi ve kadınların güçlenmesi konusunda sağlanan gelişmelerin ölçülmesi amacıyla göstergeler oluşturulması gerekmektedir. Söz konusu göstergeler aracılığıyla her idarenin yaptığı harcamalardan kadın ve erkeklerin nasıl etkilendiğinin izlenebilmesi amaçlanmaktadır. Bu çerçevede kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasında etkinliğin artırılması ve kadın erkek fırsat eşitliğine duyarlı bütçeleme yaklaşımının bütçe sürecine dahil edilmesi çalışmalarına katkı sağlamaya yönelik olarak idarelerin performans göstergelerini belirlerken kadın erkek fırsat eşitliğinin izlenmesine ilişkin göstergelere yer vermesi önem arz etmektedir.

Sorumlu İdare: TÜBİTAK

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi
Araştırma, Geliştirme ve Yenilik	Bilim, Teknoloji ve Yenilik Kültürü ile İnsan Kaynağının Geliştirilmesi	Toplumda bilim, teknoloji, yenilik kültürünün yaygınlaştırılması ve nitelikli insan kaynağının geliştirilmesi amacıyla faaliyetlerin yürütülmesi, destek ve burs sağlanması	Bilim insanı burs ve desteklerinden yararlanan kadınların oranı	Oran

Sorumlu İdare: Gençlik ve Spor Bakanlığı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi
Yükseköğretim	Yükseköğretim Yurtlarında Barınma ve Beslenme	Yükseköğretim yurtlarında kalan öğrencilere sunulan barınma ve beslenme hizmetlerinin kalitesinin artırılması	Yükseköğretim yurtlarında kız öğrenci yatak kapasitesi	Oran

Ayrıca bütçe politikası araçları yoluyla, çevresel ve iklim hedeflerini başarmaya yönelik bir yaklaşım ortaya koyan yeşil bütçe (green budgeting) alanında da ilerleme sağlanabilir. Bu kapsamda çevresel ve iklim konularında uluslararası düzeyde karşılaştırılabilir hedef ve göstergeler oluşturulabilir.

Bu çerçevede performans göstergeleri belirlenirken dikkate alınması gereken temel ilkeler şunlardır:

- Alt program ve hedefleriyle ilişkili ve açık ve anlaşılır olmalıdır.
- İdarenin alt programa özgü hedeflerinin izlenmesine yönelik olacak şekilde belirlenmelidir. Bu kapsamda üst politika belgeleri, stratejik plan ve performans programlarında yer alan gösterge veya gösterge niteliğindeki bilgilerden de yararlanılmalıdır.
- Her alt programla ilgili en az bir gösterge belirlenmelidir.
- Program düzeyindeki anahtar göstergelerle uyumlu olmalıdır.
- Ölçülebilir ve belirli dönemler itibarıyla izlenebilir olmalıdır.
- Gösterge verileri geçmiş yılları kapsayıcı ve erişilebilir olmalıdır.
- İdare bütçe teklifinde ve performans programlarında yer alacağından göstergenin hedeflenen değeri her mali yıl ve izleyen iki yıl için güncellenmelidir.
- Uluslararası kıyaslamalara imkân vermek üzere uluslararası alanda kullanılan göstergelere (OECD, Dünya Bankası, Birleşmiş Milletler, Avrupa Birliği gibi kuruluşlar tarafından kullanılan göstergeler gibi) mümkün olduğunca yer verilmelidir.

- TÜİK ve ulusal düzeyde sivil toplum kuruluşlarınca üretilen, programla ilişkili gösterge niteliğinde olabilecek istatistiklerden azami ölçüde yararlanılmalıdır.
- Verilerin hangi idare, kurum, kuruluş veya sistem tarafından üretildiğine ilişkin kaynak belirtilmesi zorunludur. Kaynak gösterilemeyen verileri içeren göstergeler kullanılmamalıdır.

Her bir alt program hedefiyle ilişkili olarak harcama önceliğine dayalı bütçe kararları açısından yeterli düzeyde bilgi veren çıktı ve sonuç odaklı göstergelerin belirlenmesi esastır. Bununla birlikte yapılacak değerlendirmeleri destekleyecek nitelikte girdi göstergeleri de belirlenebilir. Program ve alt programların izlenmesi ve değerlendirilmesinde kullanılabilecek temel gösterge türleri ile bunlar arasındaki ilişkiyi gösteren etkililik, ekonomiklik ve verimlilik göstergelerine ilişkin bazı örneklerle rehberin ekinde (Ek 2) yer verilmektedir.

Sorumlu İdare: Kültür ve Turizm Bakanlığı

Program	Alt Program	Alt Program Hedefi	Performans Göstergesi	Ölçü Birimi
Milli Kültür	Tarihi ve Kültürel Varlıkların Korunması	Tarihi ve kültürel varlıklar korunarak toplumsal tarih ve kültürel miras bilincinin artırılması	Kazı ve Yüzey Araştırma Sayısı	Sayı

Alt programlar, program sınıflandırmasının daha alt düzeyinde yer alması nedeniyle bu düzeyde belirlenen göstergeler üzerinde idarenin kontrolü ve etkisi anahtar göstergelere nazaran daha yüksektir. Bununla birlikte hedeflerdeki ilerlemeyi değerlendirmek için alt program göstergeleri de tek başına yeterli olmayabilir. Bu durumda alt programın istenilen hedef ve sonuçları gerçekleştirmeye yönelik etkinliğinin tespit edilmesi için sistematik değerlendirme süreçlerinin yürütülmesi gerekmektedir.

Bütçe hazırlık süreci açısından performans göstergelerinin hedeflenen değerleri üç aşamada belirlenmektedir. İlk olarak idare bütçe teklifi aşamasında bu değerlere ilişkin veri girişleri yapılacaktır. Daha sonra Cumhurbaşkanlığı teklifi aşamasında, idare bütçe teklifinde talep edilen ödenek toplamalarında değişiklik olması durumunda veya idareler tarafından farklı ve makul nedenlerle ihtiyaç duyulması halinde göstergelerin hedeflenen değerlerinde değişiklik yapılabilecektir. Ancak bu bilgilerin Cumhurbaşkanlığı teklifi aşamasına yansıtılabilmesi için bütçe tesliminden en az üç dört gün önce kesinleştirilerek güncellenmesi gerekmektedir. Son olarak kanunlaşan bütçe büyüklüklerinde Cumhurbaşkanlığı teklifi aşamasına göre değişiklik olması halinde bu değerlere nihai hali verilecektir.

Alt program hedeflerine ilişkin gösterge veri girişleri alt programı yürüten idare tarafından yapılır. Program göstergelerinin hedeflenen değerleri kısa vadeli (yıllık) bir zaman dilimini içermesi nedeniyle bu değerlerde yıl içinde değişiklik yapılmaz. Göstergenin hedeflenen değeri ile gerçekleşme değeri arasındaki farkların nedenleri bir sonraki yıl faaliyet raporlarında ve bütçe belgelerinde açıklanır.

Performans göstergelerinin hesaplama yöntemi ve verilerin kaynaklarının belirtilmesi, güvenilir ve doğru bilginin temin edilmesi ve raporlanması açısından önemli görülmektedir. Bu nedenle performans göstergelerine ilişkin bu Rehberde öngörülen tablolarda söz konusu bilgilere mutlaka yer verilmelidir.

İdare performans programında yer alacak alt program performans bilgisi (Tablo 2: İdare Performans Bilgisi) bölümünde her bir performans göstergesinin;

- Ölçü birimleri, son gerçekleşme değeri ve yılı,
- Cari yıl planlanan değeri ile yılsonu gerçekleşme tahmini,
- Gelecek üç yıla ilişkin hedeflenen değerleri

belirtilir. Her bir göstergenin açıklamaları, hesaplama yöntemi ve verinin kaynaklarına ilişkin bilgilere yer verilir. Bu kapsamda;

- Gösterge açıklamaları kısmında; gösterge ile neyin ölçülmek istendiği, göstergenin kapsamı, varsa hedef kitlesi, sağlayacağı faydalar ile gösterge verilerinin temin edilme ve raporlanma sıklığıyla ilgili varsa özellik arz eden koşullar,
- Hesaplama yöntemi kısmında; gösterge değerinin belirlenmesinde hangi unsurların nasıl kullanıldığı, ölçümde kullanılan değişkenlerin neyi ifade ettiği,
- Verilerin kaynakları kısmında; gösterge değerinin hesaplanmasında kullanılacak verilerin nereden ve nasıl, hangi idare, kurum, kuruluş veya birimden temin edileceği

açık ve anlaşılır bir şekilde, özet cümlelerle ifade edilecektir.

Alt program performans göstergelerinin gerçekleşme ve hedeflenen değerleri ile göstergeye ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi, verinin kaynağına ilişkin veri girişleri ve açıklamalar programbutce.sbb.gov.tr üzerinden

Program Bütçe Hazırlık → Performans Bilgileri → Alt Program Gösterge Hedefleri sekmesi kullanılarak gerçekleştirilecektir.

“Alt Program Gösterge Hedefleri” sekmesi yoluyla, performans göstergelerinin son gerçekleşme değeri ve yılı, cari yıl için planlanan değeri ve yılsonu gerçekleşme tahmini ile gelecek üç yıla ilişkin hedeflenen değerlerine ilişkin veri girişi yapılacak ekran görseli aşağıda yer almaktadır.

Listele

Kaydet

Aşama Kopyala

Alt Program

Hedef

				Son Gerçekleşme	Geçen Yıl	Gerçekleşme		Planlanan		
	Gösterge	Ölçü Birimi		Yılı	Değeri	Planlanan	Tahmini	Hedef	Tahmin-1	Tahmin-2
▼	BİLGİ KAYNAKLARINA ERIŞİM İLE TÜRK DİLİ, EDEBİYATI VE KÜLTÜRÜNÜN GÜÇLENDİRİLMESİ (17)									
▼	Bilgi kaynaklarının erişilebilirliği artırılarak, Türk dili ve kültürünün tanıtılıp, yaygınlaştırılması (17)									
	Açılan yeni kütüphane sayısı	Sayı	Detay	2018	20,00	16,00	10,00	15,00	10,00	10,00
	Ciltlemesi ve cilt koruması yapılan kitap sayısının toplam kitap sayısına oranı	Oran	Detay	2018	7.836,00	2.400,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00

Detay

Yayınlama Sıklığı	Yıllık
Kaynak	Kütüphaneler ve Yayınlar Genel Müdürlüğü, İstatistik ve Veri Analizi Şube Müdürlüğü, Bilgi Sistemleri Şube Müdürlüğü, Kaşif Kütüphane Otomasyon Sistemi
Hesaplama Yöntemi	Milli Kütüphane hizmetleri kapsamında belirtilen yıllarda sağlanan materyallerin kataloglaması ve sınıflaması yapılan materyallere oranı alınarak hesaplanmıştır.
Açıklama	Kataloglama ve sınıflama işlemleri koleksiyona yeni katılan materyal üzerinde yapılmaktadır. Milli Kütüphane hizmetleri kapsamında belirtilen yıllarda sağlanan materyallerin kataloglaması ve sınıflaması yapılan materyallere oranını ifade etmektedir.

Kapat Kaydet

Sistemde belirlenen alt program performans göstergeleri kapsamında doğru bilginin temin edilmesi ile raporlanması açısından; “İdare Teklifi” aşamasında bu göstergelerin açıklamaları, hesaplama yöntemi ve veri kaynaklarının belirtilmesinde her bir gösterge satırında yer alan “Detay” sekmesi yoluyla bu ekran kullanılacaktır.

6.2.3. Yükseköğretim Kurumları Alt Programlarına İlişkin Performans Bilgisi

Yükseköğretim kurumları tarafından sunulan ürün ve hizmetler nihai amaçları ve nitelikleri itibarıyla benzerdir. Bu nedenle yükseköğretim kurumları arasında kıyaslama yapılabilmesi ve bütçe kararlarını destekleyici veri üretilebilmesinin sağlanması amacıyla, yükseköğretim kurumları açısından aynı program ve alt programlar ile performans bilgisinin oluşturulması ve değerlendirilmesi yaklaşımı benimsenmiştir. Bu kapsamda, yükseköğretim kurumları idare bütçe tekliflerinde ve idare performans programlarında yer alacak performans bilgisine ilişkin aşağıda yer verilen hususlar dikkate alınır:

- YÖK'ün koordinasyonunda yükseköğretim kurumlarının görüşleri alınarak Başkanlığımız ve YÖK'ün iş birliğiyle, tüm yükseköğretim kurumları tarafından kullanılabilecek nitelikte alt program hedef ve performans göstergeleri oluşturulur.
- Her bir alt program için belirlenen hedefler ve performans göstergeleri programbutce.sbb.gov.tr de Program Bütçe Hazırlık Modülü > Performans Bilgileri sekmesinde ilgili oldukları alt program düzeyinde tanımlanır.
- Alt program performans göstergelerine ilişkin gerçekleşme ve hedeflenen değerler ile göstergeye ilişkin açıklama, hesaplama yöntemi ve verinin kaynağı bilgilerine ilişkin programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişlerinin yükseköğretim kurumları tarafından yapılması gerekmektedir.
- Yükseköğretim kurumları kuruluş yılları, türleri, fiziki kapasiteleri, akademik ve idari personel sayısı, öğrenci sayısı, bütçe büyüklükleri vb. hususlarda birbirinden farklılık gösterebilmektedir. Bu nedenle alt program performans göstergelerinden, sadece yükseköğretim kurumlarının ve birimlerinin özellikleri gereği kullanımı mümkün olmayanlar için programbutce.sbb.gov.tr sistemine veri girişi zorunluluğu bulunmamaktadır. (Örneğin, eğitim bilimleri alanında akademik birimleri bulunmayanlar "eğitim bilimleri kontenjan doluluk oranı" göstergesini kullanmayacaktır.)

6.3. Yeşil Bütçeleme

İklim değişikliği, küresel bir tehdit olarak tüm dünyada ve ülkemizde artarak etkisini göstermektedir. Bu durum, ülkelerin önceliklerini ekonomik ve sosyal açıdan değiştirmektedir. Ülkemiz coğrafi konumu ve gelişmekte olan bir ülke olması nedeniyle iklim değişikliğinden en çok etkilenecek ülkeler arasında yer almaktadır. Bu nedenle sera gazı emisyonlarına sebep olan tüm sektörlerde yeşil dönüşümün sağlanması ile iklim değişikliğiyle mücadele ve uyum kapasitesinin artırılması önem arz etmektedir. Bu kapsamda ulusal bütçelere "yeşil bütçeleme" anlayışının dahil edilmesi de ekolojik geçişin önemli bir parçası olarak görülmektedir.

Yeşil bütçeleme, bütçe politikalarının çevresel hedeflerle daha iyi uyumlaştırılması amacıyla, bütçe kalemlerinin çevresel katkılarının belirli performans göstergelerine göre belirlendiği ve değerlendirildiği bir bütçe süreci olarak tanımlanmaktadır. Yeşil bütçelemede de öncelik çevre olup bu önceliğe göre kamusal kaynakların dağılımı ve gelirlerin oluşturulması amaçlanmaktadır. Kısaca yeşil bütçeleme, iklim ve çevre

konularının bütçe süreçlerine dahil edilmesini ifade etmektedir.

OECD'ye göre bu yaklaşım iklim ve çevresel hedeflere ve taahhütlere ulaşılmasına yardımcı olan politikaları ve yatırımları teşvik etmek amacıyla kamu ve piyasa odaklı analitik araçların kullanımını içermektedir. İklim değişikliğinin kamu mali yönetimi üzerinde ortaya çıkacak doğrudan ve dolaylı riskleri söz konusu olduğunda hükümetlerin benimsediği iklim değişikliğine yönelik politikalar önem kazanmaktadır. Bu yaklaşımda bu politikalara yönelik olarak merkezi yönetim bütçesinde gelir ve harcamaların çevresel etkileri değerlendirilmektedir. Yeşil bütçeleme, bütçe yönetimi ile iklim ve çevresel konular arasındaki ilişkinin kamu mali yönetimi anlamında tesis edilmesine yardımcı olacak araçlar sağlamaktadır.

On İkinci Kalkınma Planı'nda iklim değişikliğinin riskleri vurgulanarak ülkemizin mücadele ve uyum konusundaki çabalarının önemi ifade edilmiştir. "Yeşil ve Dijital Dönüşüm" Planın temel eksenlerinden biri olarak belirlenmiş, bu çerçevede imalat sanayisindeki öncelikli sektörler ile tarım ve gıda, enerji, savunma sanayi ve turizm gibi öncelikli gelişme alanlarında yeşil ve dijital dönüşüm bağlamında politika ve tedbirlere yer verilmiştir. İklim değişikliğinin çevresel, sosyal ve ekonomik boyutlardaki etkileri dikkate alınarak kalkınma öncelikleri çerçevesinde bir yeşil dönüşüm reformu orta vadeli program hedefleri arasındadır. AB'deki gelişmeler ve ülkemizin 2053 net sıfır emisyon hedefi doğrultusunda iklim değişikliğiyle mücadelede benimsenen bu perspektif sürdürülebilir kalkınmanın sağlanması bakımından önem arz etmektedir. Ülkemizin politika belgelerindeki bu hedef ve öncelikler bütçe ve diğer kamu mali yönetimi araçları ile uyumlu olarak yürütülecektir.

OECD'ye göre yeşil bütçelemenin etkinliği; kurumsal düzenlemeler, yöntem ve araçlar, saydamlık ve hesap verebilirlik ile yeşil bütçeleme için elverişli bütçe ortamı olmak üzere birbirini destekleyen dört ana başlıkta incelenmektedir. Kurumsal düzenlemeler kapsamında yeşil bütçeleme konusunda stratejik öncelikler ve hedefler belirlenmekte, mevzuat düzenlemeleri yapılmaktadır. Yeşil bütçelemenin yöntem ve araçları, bütçe önlemlerinin çevre ve iklim hedeflerini nasıl etkilediğine ilişkin bilgi sağlamaktadır. Bu kapsamda yeşil bütçe etiketleme, harcamada yeşil bakış açısı, çok yıllık bütçeler gibi yöntem ve araçlar kullanılmaktadır. Ayrıca bütçe döngüsünde ilgili paydaşlara (parlamento, sivil toplum vb.) yapılan raporlama, yeşil bütçelemenin kalitesinin ve etkisinin incelenmesini kolaylaştıracak, saydamlık ve hesap verebilirliği artıracaktır. Ülkelerin benimsediği program bütçe, performans bütçe gibi sistemler yeşilin bütçelemeye dâhil edilmesi sürecinde önemli bir basamak olarak değerlendirilmektedir.

Program bütçe, ülkelerin bütçeleme sürecinde yeşil hedefleri uygulamak için mevcut bütçe yapısını kullanarak yeşil bütçelemenin tanıtılmasına yardımcı olacak bir zemin sağlamaktadır. Ülkemizde 2021 yılından itibaren uygulanmaya başlanan performans esaslı program bütçe sistemi yeşil bütçelemenin hayata geçirilmesine imkân sağlamaktadır. Merkezi yönetim bütçesinde "Sürdürülebilir Çevre ve İklim Değişikliği" gibi iklim ve çevreye ilişkin belirlenen programlar bu amaca hizmet etmektedir.

Performans bütçeleme çerçevesindeki yeşil bakış açısı, iklim ve çevre ile ilgili

performans göstergelerinin belirlenmesi yoluyla karar vericileri bilgilendirmeye yardımcı olmaktadır. Ayrıca performans bütçeleme sisteminin yeşil bütçelemeye uyumlu hale getirilmesi, kamu idarelerinin yönetim ve teşvik sistemlerinde iklim ve çevresel amaç, hedef, gösterge ve ölçütlerinin yer almasına olanak sağlamaktadır.

Ülkemiz 2021 yılından bu yana yeşil bütçeleme çalışmalarını gündemine almıştır. Bu kapsamda bütçede kullanılan çevresel programlar ve performans göstergelerine ilişkin çalışmalar yeşil bütçeleme yaklaşımı kapsamında değerlendirilmektedir. OECD raporlamaları dikkate alınarak yeşil bütçelemedeki temel zorluk alanları belirlenmekte ve bazı uygulama mekanizmaları kullanılmaktadır. Bu çerçevede yeşilin bütçelemeye dahil edilmesi için çalışmalar yürütülmektedir.

Yeşil bütçeleme odağında benimsenen göstergeler, hükümet bütçelerinin iklim ve çevresel hedeflere yönelik kararlılıklarının ifadesi anlamına gelmektedir. Ayrıca söz konusu göstergelerin seçimi, ülkemizin taraf olduğu çevre anlaşmaları ve verdiği taahhütlerin uluslararası kamuoyunda takibi açısından önem kazanmaktadır.

Bu açıklamalar çerçevesinde; çevrenin korunması, iklim değişikliğine yönelik hizmetlerin önceliklendirilmesi ve bu doğrultuda nitelikli performans bilgisinin üretilmesi önem arz etmektedir. 2027-2029 dönemi bütçe hazırlıkları kapsamında İdarelerden Türkiye'nin 2053 Net Sıfır Emisyon Hedefi ve ulusal yeşil dönüşüm stratejisi doğrultusunda çevre, iklim değişikliği ile mücadele, enerji verimliliği, karbon emisyonu, kaynak verimliliği, düşük karbonlu üretim, temiz teknoloji, döngüsel ekonomi, tarım ve gıda güvencesi gibi konularda gösterge teklifleri oluşturmaları beklenmektedir.